

Środa, 17 maja 2017 r.

P8_TA(2017)0216

Sytuacja na Węgrzech

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie sytuacji na Węgrzech (2017/2656(RSP)) (2018/C 307/09)

Parlament Europejski,

- uwzględniając Traktat o Unii Europejskiej (TUE), w szczególności jego art. 2, 6 i 7,
- uwzględniając Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności jej art. 4, 12, 13, 14, 16, 18 i 21,
- uwzględniając europejską konwencję praw człowieka oraz orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w szczególności sprawy Szabó i Vissy przeciwko Węgrom, Karácsony i in. przeciwko Węgrom, Magyar Keresztény Mennonita Egyház i in. przeciwko Węgrom, Baka przeciwko Węgrom oraz Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka oraz szereg traktatów Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczących praw człowieka, które są wiążące dla wszystkich państw członkowskich,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 11 marca 2014 r. pt. „Nowe ramy UE na rzecz umocnienia praworządności” (COM(2014)0158),
- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 16 grudnia ⁽¹⁾ i 10 czerwca 2015 r. ⁽²⁾ w sprawie sytuacji na Węgrzech, z dnia 3 lipca 2013 r. w sprawie sytuacji praw podstawowych: standardy i praktyka na Węgrzech ⁽³⁾, z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie ostatnich wydarzeń politycznych na Węgrzech ⁽⁴⁾, a także z dnia 10 marca 2011 r. w sprawie ustawy medialnej na Węgrzech ⁽⁵⁾,
- uwzględniając wysłuchanie poświęcone sytuacji na Węgrzech, przeprowadzone przez Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 27 lutego 2017 r.,
- uwzględniając debatę plenarną na temat sytuacji na Węgrzech, która odbyła się dnia 26 kwietnia 2017 r.,
- uwzględniając deklarację rzymską przywódców 27 państw członkowskich oraz Rady Europejskiej, Parlamentu Europejskiego i Komisji z dnia 25 marca 2017 r.,
- uwzględniając akt CLXVIII z 2007 r. w sprawie ogłoszenia traktatu lizbońskiego zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, przyjęty przez węgierskie Zgromadzenie Narodowe w dniu 17 grudnia 2007 r.,
- uwzględniając rezolucję Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy nr 2162 (2017) z dnia 27 kwietnia 2017 r. zatytułowaną „Alarmujące wydarzenia na Węgrzech: projekt ustawy o organizacjach pozarządowych ograniczający działanie społeczeństwa obywatelskiego oraz możliwe zamknięcie Uniwersytetu Środkowoeuropejskiego”,
- uwzględniając oświadczenie Komisarza Praw Człowieka Rady Europy z dnia 8 marca 2017 r. w sprawie nowej węgierskiej ustawy pozwalającej na automatyczne umieszczanie w ośrodkach detencyjnych osób ubiegających się o azyl, a także jego pismo do przewodniczącego węgierskiego Zgromadzenia Narodowego z dnia 27 kwietnia 2017 r. zawierające apel o odrzucenie proponowanego projektu ustawy o organizacjach pozarządowych finansowanych z zagranicy,
- uwzględniając decyzję Komisji w wszczęciu przeciwko Węgrom postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego, dotyczącego ustawy zmieniającej ustawę o krajowym szkolnictwie wyższym, a także inne toczące się i zapowiadane postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego przeciwko Węgrom,

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0461.

⁽²⁾ Dz.U. C 407 z 4.11.2016, s. 46.

⁽³⁾ Dz.U. C 75 z 26.2.2016, s. 52.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 249 E z 30.8.2013, s. 27.

⁽⁵⁾ Dz.U. C 199 E z 7.7.2012, s. 154.

Środa, 17 maja 2017 r.

- uwzględniając odpowiedź Komisji na węgierskie konsultacje narodowe pod hasłem „Powstrzymajmy Brukselę”,
 - mając na uwadze wizytę komisarza Dimitrisa Avramopoulou na Węgrzech w dniu 28 marca 2017 r.,
 - uwzględniając pismo Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych do wiceprzewodniczącego Fransa Timmermansa z prośbą o opinię Komisji w sprawie zgodności ustawy o zmianie niektórych ustaw, dotyczącej zaostreżenia procedur prowadzonych w strzeżonym obszarze przygranicznym, z unijnym dorobkiem prawnym w dziedzinie azylu, a także w kwestii Karty praw podstawowych w odniesieniu do wykonywania środków, o których mowa w tej ustawie,
 - uwzględniając art. 123 ust. 2 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że Unia Europejska opiera się na wartościach poszanowania godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności i poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, oraz mając na uwadze, że wartości te są powszechne i wspólne państwom członkowskim (art. 2 TUE);
- B. mając na uwadze, że Karta praw podstawowych Unii Europejskiej to element prawa pierwotnego UE zakazującego dyskryminacji z jakichkolwiek powodów, w tym ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, wszelkie poglądy, w tym polityczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną;
- C. mając na uwadze, że Węgry są państwem członkowskim Unii Europejskiej od 2004 r., a według sondaży zdecydowana większość obywateli Węgier opowiada się za członkostwem w UE;
- D. mając na uwadze, że według Karty praw podstawowych sztuka i badania naukowe są wolne od ograniczeń i należy szanować wolność nauki; mając na uwadze, że Karta zapewnia także swobodę tworzenia placówek edukacyjnych z należytym poszanowaniem zasad demokratycznych;
- E. mając na uwadze, że należy chronić wolność zrzeszania się, a prężne społeczeństwo obywatelskie odgrywa zasadniczą rolę we wspieraniu udziału obywateli w procesie demokratycznym i rozliczanie rządów z wywiązywania z ich obowiązków prawnych, w tym w zakresie ochrony praw podstawowych, ochrony środowiska i walki z korupcją;
- F. mając na uwadze, że prawo do azylu gwarantują postanowienia konwencji genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r. i protokołu do niej z dnia 31 stycznia 1967 r. dotyczącego statusu uchodźców, jak również TUE i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
- G. mając na uwadze, że w 2016 r. odrzucono 91,54 % wniosków o udzielenie azylu; mając na uwadze, że od 2015 r. nowe przepisy i procedury przyjęte na Węgrzech w dziedzinie azylu zmuszają wszystkie osoby ubiegające się o azyl do wjazdu na Węgry przez strefę tranzytową na terytorium Węgier, skąd możliwy jest wjazd ograniczonej liczby osób (np. obecnie liczba ta wynosi 10 osób dziennie); mając na uwadze, że organizacje pozarządowe wielokrotnie zgłaszały, że na granicach Węgier migranci są zmuszani do natychmiastowego powrotu do Serbii, a w niektórych przypadkach okrutnie i brutalnie traktowani, a ich wnioski o ochronę nie są rozpatrywane; mając na uwadze, że węgierski rząd nie wywiązuje się z wynikających z prawa UE zobowiązań do relokacji osób ubiegających się o azyl;
- H. mając na uwadze, że Komisarz Praw Człowieka Rady Europy oświadczył, że „z powodu wprowadzenia na Węgrzech dogłębnych zmian w prawie i praktyce w dziedzinie azylu w ostatnich miesiącach zawracane tam osoby ubiegające się o azyl narażone są na znaczne ryzyko łamania praw człowieka”, w związku z pisemnymi uwagami przedłożonymi przez niego w dniu 17 grudnia 2016 r. Europejskiemu Trybunałowi Praw Człowieka w odniesieniu do dwóch skarg przeciwko Austrii dotyczących przekazywania osób ubiegających się o azyl z Austrii do Węgier na mocy rozporządzenia Dublin III;
- I. mając na uwadze, że 11 uchodźców, zwanych „jedenastką z Röszke”, którzy znajdowali się na Węgrzech w dniu 16 września 2016 r., dzień po zamknięciu przez Węgry granic z Serbią, oskarżono o popełnienie aktu terrorystycznego i skazano na karę pozbawienia wolności – należy do nich Ahmed H., Syryjczyk zamieszkały na Cyprze, w listopadzie 2016 r. w niesprawiedliwym procesie skazany na 10 lat pozbawienia wolności tylko za to, że użył megafonu, chcąc rozładować napięcie, i rzucił trzema przedmiotami w funkcjonariuszy straży granicznej;

Środa, 17 maja 2017 r.

- J. mając na uwadze, że od czasu przyjęcia rezolucji z dnia 16 grudnia 2015 r. zgłaszano zaniepokojenie w wielu sprawach, np. wykorzystywania funduszy publicznych, ataków na organizacje społeczeństwa obywatelskiego i obrońców praw człowieka, praw osób ubiegających się o azyl, masowej inwigilacji obywateli, wolności zrzeszania się, wolności wypowiedzi, pluralizmu mediów i zamknięcia dziennika Népszabadság, praw Romów, w tym eksmisji Romów w Miskolcu i segregacji dzieci romskich w edukacji, praw osób LGBTI, praw kobiet, systemu sądownictwa, w tym możliwości orzeczenia kary dożywotniego pozbawienia wolności bez możliwości zwolnienia warunkowego, przymusowej eksmisji węgierskich organizacji pozarządowych Parlament Romów i Niezależna Organizacja Romów Phralipe z ich siedziby, a także groźby zamknięcia archiwów Georga Lukácsa;
- K. mając na uwadze, że forma i treść narodowych konsultacji „Powstrzymajmy Brukselę” w sprawie imigracji i terroryzmu oraz towarzyszące jej rządowe kampanie reklamowe są w znacznej mierze stroniczne i wprowadzają w błąd;
- L. mając na uwadze, że w sprawie Szabó i Vissy przeciwko Węgrom Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że wprowadzone w 2011 r. węgierskie przepisy antyterrorystyczne dotyczące tajnego nadzoru stanowią naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, miru domowego i korespondencji; mając na uwadze, że w przypadku Ilias i Ahmed przeciwko Węgrom Trybunał stwierdził naruszenie prawa do wolności i bezpieczeństwa, prawa do skutecznego środka prawnego w odniesieniu do warunków w strefie tranzytowej w Röske oraz prawa do ochrony przed niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem w odniesieniu do wydalenia wnioskodawców do Serbii; mając na uwadze, że w przypadku Baka przeciwko Węgrom Trybunał orzekł, że Węgry naruszyły prawo do rzetelnego procesu sądowego oraz wolność wypowiedzi w odniesieniu do Andrása Baki, byłego prezesa węgierskiego sądu najwyższego;
- M. mając na uwadze, że ostatnie wydarzenia na Węgrzech – czyli przyjęcie ustawy o zmianie niektórych ustaw, dotyczącej zaostrzenia procedur w dziedzinie zarządzania granicami i azylu, ustawy o zmianie ustawy o krajowym szkolnictwie wyższym, która bezpośrednio zagraża Uniwersytetowi Środkowoeuropejskiemu i wywołała powszechne niezadowolone opinie publicznej, oraz projektu ustawy o przejrzystości w odniesieniu do organizacji otrzymujących wsparcie z zagranicy (ustawa parlamentu węgierskiego nr T/14967) – budzą wątpliwości co do zgodności z prawem UE i z Kartą praw podstawowych;
1. przypomina, że wszystkie państwa członkowskie UE muszą szanować wartości zapisane w art. 2 TUE;
 2. ubolewa, że wydarzenia na Węgrzech doprowadziły w ostatnich latach do poważnego pogorszenia się sytuacji w zakresie praworządności, demokracji i praw podstawowych, m.in. wolności słowa, wolności nauki, praw człowieka przysługujących migrantom, osobom ubiegającym się o azyl i uchodźcom, wolności zrzeszania się i zgromadzeń, a także do ograniczeń i utrudnień w działalności organizacji społeczeństwa obywatelskiego, naruszania prawa do równego traktowania, praw osób należących do mniejszości, w tym Romów, Żydów i osób LGBTI, praw społecznych, funkcjonowania systemu konstytucyjnego, niezawisłości sądownictwa i innych instytucji, a także do wielu niepokojących zarzutów dotyczących korupcji i konfliktów interesów, co łącznie może być oznaką rodzącego się systemowego zagrożenia dla praworządności w tym państwie członkowskim; jest przekonany, że przypadek Węgier to dla UE sprawdzian zdolności i gotowości do reakcji na zagrożenia dla jej własnych wartości podstawowych i naruszanie ich przez jedno z państw członkowskich; z obawą zauważa, że rozwój wydarzeń w kilku innych państwach członkowskich niepokojąco przypomina naruszanie zasad praworządności na Węgrzech;
 3. apeluje do węgierskiego rządu o nawiązanie dialogu z Komisją we wszystkich sprawach wymienionych w niniejszej rezolucji, zwłaszcza w kwestii praw człowieka przynależnych migrantom, osobom ubiegającym się o azyl i uchodźcom, wolności zrzeszania się, wolności edukacji i badań naukowych, segregacji Romów w edukacji oraz ochrony kobiet w ciąży w miejscu pracy; przypomina, że obie strony powinny uczestniczyć w tym dialogu z zachowaniem bezstronności, w oparciu o dowody oraz w duchu współpracy; wzywa Komisję do informowania Parlamentu o przeprowadzonych ocenach;
 4. wyraża zaniepokojenie niedawnymi oświadczeniami i inicjatywami rządu węgierskiego, zwłaszcza w kwestii kontynuacji kampanii konsultacyjnej „Powstrzymajmy Brukselę” oraz środków dochodzeniowych wobec zagranicznych pracowników Uniwersytetu Środkowoeuropejskiego, a także oświadczeniami przywódców partii rządzącej, sprzeciwiających się wszelkim zmianom w ustawodawstwie w odpowiedzi na zalecenia instytucji UE i organizacji międzynarodowych; ubolewa, że tego rodzaju sygnały nie wskazują na zdecydowane zaangażowanie władz węgierskich na rzecz pełnego zapewnienia zgodności ich działań z pierwotnym i wtórnym prawem UE;

Środa, 17 maja 2017 r.

5. wzywa Komisję do ścisłego monitorowania wykorzystania funduszy UE przez rząd węgierski, zwłaszcza w dziedzinie azylu i migracji, informowania opinii publicznej, edukacji, włączenia społecznego i rozwoju gospodarczego, by zapewnić pełną zgodność wszystkich współfinansowanych projektów z pierwotnym i wtórnym prawem UE;
6. apeluje do rządu węgierskiego, by w międzyczasie uchylił ustawę o zmianie niektórych ustaw, dotyczącą zaostrzenia procedur w dziedzinie zarządzania granicami i azylu, oraz ustawę o zmianie ustawy o krajowym szkolnictwie wyższym, a także by wycofał projekt ustawy o przejrzystości w odniesieniu do organizacji otrzymujących wsparcie z zagranicy (ustawa parlamentu węgierskiego nr T/14967);
7. apeluje do węgierskiego rządu o niezwłoczne zawieszenie wszystkich terminów zapisanych w ustawie zmieniającej krajową ustawę o szkolnictwie wyższym, o niezwłoczne rozpoczęcie dialogu z właściwymi organami USA w celu zagwarantowania przyszłej działalności Uniwersytetu Środkowoeuropejskiego wydającego dyplomy na podstawie akredytacji USA oraz o publiczne zobowiązanie się, że uniwersytet ten może pozostać w Budapeszcie w charakterze wolnej instytucji;
8. ubolewa, że Komisja nie odpowiedziała na apel Parlamentu o aktywowanie unijnych ram na rzecz umocnienia praworządności, zawarty w rezolucjach z dnia 10 czerwca 2015 r. i 16 grudnia 2015 r. w sprawie sytuacji na Węgrzech, by uniknąć, przez dialog z tym państwem członkowskim, dalszej eskalacji potencjalnego systemowego zagrożenia dla praworządności; jest zdania, że obecne podejście Komisji skupia się głównie na marginalnych, technicznych aspektach ustawodawstwa, a pomija tendencje, schematy i łączny wpływ środków na praworządność i poszanowanie praw podstawowych; uważa, że zwłaszcza postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego w większości przypadków nie przyniosły realnych zmian ani naprawy sytuacji w szerszym zakresie;
9. uważa, że obecna sytuacja na Węgrzech jednoznacznie grozi poważnym naruszeniem wartości, o których mowa w art. 2 TUE, i uzasadnia wszczęcie procedury określonej w art. 7 ust. 1 TUE;
10. w związku z tym zobowiązuje Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych do wszczęcia postępowania i sporządzenia specjalnego sprawozdania, by zgodnie z art. 83 Regulaminu poddać pod głosowanie na posiedzeniu plenarnym uzasadniony wniosek wzywający Radę do podjęcia działań zgodnie z art. 7 ust. 1 TUE;
11. przypomina o potrzebie regularnego monitorowania i dialogu obejmującego wszystkie państwa członkowskie, by chronić podstawowe wartości UE – demokrację, prawa podstawowe i praworządność – z udziałem Rady, Komisji i Parlamentu, do czego wezwano w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 25 października 2016 r. w sprawie utworzenia unijnego mechanizmu dotyczącego demokracji, praworządności i praw podstawowych⁽¹⁾, oraz by uniknąć stosowania podwójnych standardów;
12. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Komisji i Radzie oraz prezydentowi, rządowi i parlamentowi Węgier, jak również rządowi i parlamentom państw członkowskich oraz Radzie Europy.

⁽¹⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0409.